

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในทุก ๆ ด้าน สังคมไทยจึงเปิดกว้างเสรีในการรับอารยธรรมจากต่างชาติที่หลั่งไหลมาทุกสารทิศ การรับข่าวสารโดยมิได้กลั่นกรองทำให้เกิดความสับสนในความคิดอ่านของเด็กและเยาวชน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด กลไกพื้นฐานในการพัฒนาคนก็คือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ การจัดการศึกษาผ่านระบบโรงเรียนนับว่าเป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของการศึกษาสำหรับมนุษย์

ภาษาไทยเป็นวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตในสังคม กรมวิชาการ (2544: 3) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

จึงกล่าวได้ว่าภาษาไทยมีความสำคัญและความจำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันอนุรักษ์ศึกษาและฝึกฝนให้เกิดทักษะ เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชาติหรือชนชาติอื่นที่รู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องแล้ว จะต้องมีความรู้พื้นฐานการเรียนรู้ภาษาไทยที่ดี โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2534: 1-2) กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นรากฐานสำคัญยิ่งของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษา นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะความสามารถในการอ่าน และการเขียน นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านและการเขียนสูง จะประสบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ทุกวิชาดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนด้อยกว่า

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาสังคม เน้นการสอนภาษาในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ต้องสอนภาษาเพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็ต้องเน้นการรักษาภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรมและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ในรูปของหลักภาษา ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาได้ถูกต้อง และมีความสละสลวยตามหลักภาษา (กรมวิชาการ 2544)

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และเน้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นบุคคลที่มีความรู้ดี มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อสามารถดำรงชีวิตที่ดีงาม มีความคิด การปฏิบัติ และการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ 2545) ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีอยู่ 9 ข้อ โดยเฉพาะข้อที่ 2, 3 และ 4 ได้กล่าวถึง การอ่าน การคิด และการเขียนไว้ดังนี้ ข้อ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า ข้อ 3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ข้อ 4 มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

การพัฒนาความสามารถการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้กับผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างศักยภาพความรู้ สร้างปัญญา และความเข้มแข็งให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นทักษะความสามารถของผู้เรียนที่พัฒนาได้ด้วยการฝึกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีรูปแบบ

เทคนิควิธีการที่หลากหลาย อีกทั้งเสริมสร้างทักษะดังกล่าวได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทักษะความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน จะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจากจุดเริ่มต้นคือการอ่าน การฟัง การสัมผัส และเกิดการวิเคราะห์ เป็นกระบวนการทางสมองที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป ด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง แยกแยะ เปรียบเทียบ แล้วประเมินค่า สรุปความคิดนำไปสู่การตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความคิด แล้วถ่ายทอดแสดงออกด้วยการพูดการเขียน

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย มีความสำคัญมากกับผู้เรียนเพื่อแสดงความรู้จริง ทำได้จริงด้วยสติปัญญาอย่างแท้จริง

การอ่านมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นพื้นฐานในการเรียนในวิชาอื่น ๆ การเรียนต่อในอนาคต การอยู่ในสังคมที่จะต้องใช้ในการสื่อสาร ซึ่งเราก็จะต้องเลือกวิธีติดตามข่าวสารและรับรู้ข่าวสารในเวลาที่เหมาะสม

ด้านการคิดก็เช่นกันซึ่งสำคัญเพราะจะทำให้มนุษย์ทุกคนสามารถสร้างความรู้ และนำความรู้นั้นไปใช้อย่างถูกต้องในสังคม

สำหรับด้านการเขียนเป็นการเขียนถ่ายทอดความรู้สึกรออกมาเป็นประโยคได้ชัดเจน เข้าใจและถูกต้อง ดังที่ อุดล จันทรงค์ (2546: 88) ได้กล่าวว่า การเขียนเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในกรณีที่ต้องการให้เป็นหลักฐานอันถาวร อ้างอิงได้ ยืนยันได้ ตรวจสอบได้ การเขียนอาจตีความหมายได้หลายอย่าง ผู้เขียนต้องใช้ฝีมือและความสามารถในการเขียน โดยใช้ปรัชญาพื้นฐานของการเขียน เพื่อให้การสื่อความหมายได้เข้าใจถูกต้อง

กรมวิชาการ (2544: 3) ได้สรุปสาระสำคัญของความสามารถการอ่าน การคิด และการเขียนว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นนักปราชญ์ โดยเฉพาะการเขียนเป็นการแสดงผลของการอ่าน การใช้ความคิด การถาม ผลงานการเขียนจะเป็นบทพิสูจน์ความเป็นนักปราชญ์ที่มีปัญญาอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับความต้องการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความประสงค์ให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ และเพราะเหตุผลดังกล่าวจึงมีการนำมาเป็นเกณฑ์ ๆ หนึ่งในการประเมินผลการผ่านช่วงชั้นทุกช่วงชั้น เป็นเกณฑ์การประเมินทางด้านปัญญาของความเป็นนักปราชญ์ ส่วนเกณฑ์การประเมิน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ประเมินด้านความเก่งในความรู้ เกณฑ์การประเมินผลผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเกณฑ์ประเมินด้านความดี และส่วนด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เกณฑ์การผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั่นเอง

นอกจากนี้ ปานวรี ขงขุทวิชัย (2548: 27) ได้กล่าวไว้ในนวัตกรรมการศึกษาชุดการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ไว้ว่า การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนคือหัวใจสำคัญสูงสุดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และต้องไม่ลืมเช่นกันว่าหัวใจสำคัญของการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ก็คือ เวลาสำหรับให้ผู้เรียนของเราได้รับการฝึกทักษะในเรื่องดังกล่าว อย่างเพียงพอ

ด้วยเหตุนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ของครูจึงต้องมีเวลาสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มีเวลาฝึกทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในยุคแห่งการสื่อสาร ที่จะต้องสื่อสารสร้างความเข้าใจต่อกัน สำหรับสื่อในยุคปัจจุบันโดยทั่วไปที่ใช้ประกอบการอ่าน เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ โฆษณา วารสาร นิตยสาร หรือแม้กระทั่งหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ได้แก่ หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านประกอบ นิทาน การ์ตูน เป็นต้น สำหรับการเขียนเป็นการแสดงผลของการอ่าน หรือประสบการณ์ที่ได้รับความรู้ความประทับใจ ซึ่งผู้เขียนอาจใช้การเล่าเรื่อง การจับใจความของเรื่อง หรือลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่าน ในการเขียนที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอด หากผู้อ่านและผู้เขียนสามารถอ่านและเขียนข้อความที่ได้รับโดยขาดการคิดวิเคราะห์ ก็จะทำให้การรับสารและการส่งสารคลาดเคลื่อนหรือเข้าใจผิดได้

จากผลประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2549: 1) พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปรับปรุงเสียส่วนใหญ่ จากการสรุปการประเมินผลครั้งสุดท้ายจากสถานศึกษาจำนวน 17,526 แห่ง พบว่า มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 เท่านั้นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มีผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไปได้ผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน ซึ่งหมายถึง โดยภาพรวมของการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ในมาตรฐานที่ 4 มีผู้เรียนบรรลุผลน้อยมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาผู้บริหาร และครูผู้สอนจำเป็นต้องช่วยกันพัฒนาผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

สำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านท่าแห่น จังหวัดลำปาง ที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนทั้งหมด 198 คน มีครู 10 คน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในภาคเหนือซึ่งต้องใช้ภาษาท้องถิ่น จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนภาษาไทยในด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนภาษาไทย ในปีการศึกษา 2547 อยู่ในระดับร้อยละ 64.98 ปีการศึกษา 2548 อยู่ในระดับร้อยละ 68.76 ซึ่งยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70 ฉะนั้นจึงมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วย ซึ่งสาเหตุของปัญหาได้มาจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนร่วมกับครู และผู้ปกครองในการประชุมครูและผู้ปกครองวันปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 พบว่า

- 1) นักเรียนยังขาดทักษะการอ่าน ไม่สามารถอ่านจับใจความของเรื่องได้
 - 2) นักเรียนไม่มีทักษะในการสรุปความจากเรื่องที่อ่าน
 - 3) นักเรียนไม่เห็นความสำคัญต่อการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
 - 4) นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำได้ เนื่องจากไม่เข้าใจคำสั่ง ไม่รู้จักวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ขาดการเชื่อมโยงจากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ
 - 5) นักเรียนไม่มีทักษะการเขียน เขียนไม่ถูกต้อง
 - 6) สภาพครอบครัวไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนบางคนยังอ่านและเขียนไม่ได้
 - 7) ครูไม่พัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- การนำนิทานที่มีเนื้อหาเรื่องราวสนุกสนานเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก ได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายกับผู้เรียนเป็นสิ่งที่เด็กสนใจอยู่แล้ว เมื่อนำเรื่องราวที่น่าสนใจที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมาแต่งเป็นบทร้อยกรองด้วยคำประพันธ์ง่าย ๆ ใช้คำไม่มากนัก อ่านง่าย สะดวก ถ้อยคำมีจำนวนจำกัดตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์ นักเรียนจะอ่านอย่างสนุกสนานในการออกเสียง ภาษาร้อยกรองจะมีเสียงสัมผัสสระ สัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสนอก สัมผัสใน มีจังหวะ ลีลาที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครจากนิทานต่าง ๆ นักเรียนจะอ่านได้ง่าย และจดจำเรื่องที่อ่านได้ดี ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานในการประชุมคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2548: บทนำ) ความตอนหนึ่งว่า

“การอ่านออกเสียงดัง ๆ จะทำให้สามารถพูดและออกเสียงได้อย่างคล่องแคล่วชัดเจน การท่องจำเป็นการลับสมองอยู่เสมอ ทำให้ความจำดี... บทท่องจำทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองนั้น จะเป็นตัวอย่างให้เด็กนำไปใช้เพื่อการแต่งหนังสือต่อไป เด็กที่ท่องบทร้อยกรองได้แล้วต่อไปจะสามารถแต่งบทร้อยกรองด้วยตนเองได้ เพราะคุ้นเคยและชินกับคำคล้องจอง นอกจากนี้เด็กจะได้สำนวนภาษาที่ดีจากบทท่องจำต่าง ๆ ด้วย”

ดังจะพบว่า บทกวีที่ดีเป็นพลังแห่งภูมิปัญญาที่ทำให้ผู้อ่านผู้ฟังได้รับรสไพเราะแห่งถ้อยคำ รู้จักความดี ความงาม และความจริงอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เป็นสื่อส่งเสริมจิตสำนึกร่วมกันของคนในชาติในฐานะที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมอันเดียวกัน ครูผู้สอนจึงควรตระหนักในความสำคัญของบทประพันธ์ร้อยกรองเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาผลงานวิจัยของ หลุยส์ (Louis 1974: บทคัดย่อ อ้างถึงใน ประสงค์ งามจิตร 2533: 67) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองในการฝึกอ่านออกเสียงกับเด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ปี 6 เดือน ถึง 7 ปี 6 เดือน ที่มีความสามารถทางสมองปกติแต่บกพร่องในการออกเสียง โดยได้นำแบบฝึกที่เป็นทั้งบทร้อยแก้วและร้อยกรองมาฝึกทดลองเด็ก 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า บทร้อยกรองที่มีถ้อยคำสัมผัสและคล้องจอง มีผลต่อการอ่านออกเสียงดีกว่าบทอ่านร้อยแก้ว ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือแก้ไขเด็กที่มีปัญหาในการออกเสียงด้วย

พุทธกาล แก้วบุตร (2539: บทคัดย่อ) วิจัยผลการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านที่เป็นนิทานผ่านเกณฑ์รอบรู้ พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านนิทานร้อยกรองมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้จินตนา ไบกาซูยี (2542: 164) กล่าวถึงเนื้อหาจากความสนใจและความต้องการของเด็ก 8-9 ขวบ ว่า เด็กวัย 8-9 ขวบ อ่านหนังสือได้มากขึ้น ชอบอ่านนิทาน เทพนิยาย สนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น ชอบฟังและอยากรู้อเรื่องราวของเด็กอื่นในวัยเดียวกัน มักเปรียบเทียบตัวเองกับตัวละคร จึงต้องระวังในการเขียนบุคลิกตัวละครให้มีลักษณะโน้มน้าวใจเด็ก ๆ เด็ก ๆ จะชื่นชอบและอยากทำตาม วิเชียร เกษประทุม (2527: 3) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กเล็กมักชอบคำคล้องจองหรือบทร้อยกรองง่าย ๆ มากกว่าร้อยแก้ว

บุญเสริม แก้วพรหม (2546: 8) ก็ได้กล่าวถึงคุณค่าของบทร้อยกรองว่า บทร้อยกรองก่อให้เกิดคุณค่าทั้งต่อผู้เขียน ผู้อ่าน และสังคม ดังนี้

- 1) คุณค่าต่อผู้เขียน ภาควิชาที่สนใจที่สามารถใช้บทร้อยกรองเป็นสื่อในการบอกเรื่องราว ความคิด ความต้องการ
- 2) คุณค่าต่อผู้อ่าน การอ่านบทร้อยกรองช่วยเสริม สร้างปัญญา ปลูกเร้าความรู้สึกนึกคิด จินตนาการที่ดียิ่งขึ้น เกิดความเพลิดเพลิน
- 3) คุณค่าต่อสังคม นำมาซึ่งสันติสุข เสริมสร้างจินตนาการที่ดียิ่งขึ้น กว้างไกล ทำให้จิตใจละเอียดอ่อนเห็นใจเพื่อนมนุษย์และมองโลกในแง่ดี

จากผลการวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า เด็กในวัยนี้ยังมีความสนใจในการอ่านนิทานอยู่ เพราะนิทานช่วยให้ผู้อ่านอ่านแล้วสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากเรื่องที่อ่าน และสามารถอ่านหนังสือได้มากขึ้น

สนใจเกี่ยวกับชีวิตจริง ชอบคำคล้องจอง และบทร้อยกรอง นับว่าเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการอ่าน มีความคิดฝัน จินตนาการ มีนิสัยรักการอ่าน สนใจการเรียนรู้ โดยใช้อ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ส่งเสริมพื้นฐานการคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และนำไปสู่การพัฒนาการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมความเข้าใจในตัวเอง เข้าใจผู้อื่น ตลอดจนสร้างความเพลิดเพลินให้กับเด็ก โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งยังมีความต้องการอ่านนิทานร้อยกรองอยู่มาก

เพื่อแก้ปัญหาด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนจะต้องพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อและนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาข้างต้น คิดว่าถ้านำเอาหนังสือนิทานร้อยกรองที่มีข้อคิดคติสอนใจ ดังเช่น นิทานอีสปแล้วนำมาคัดเลือกเรื่องที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นำมาประพันธ์เป็นบทร้อยกรองโดยใช้เค้าโครงเรื่องเดิมไว้ มีภาพประกอบสวยงาม มาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะสามารถช่วยแก้ปัญหาในการพัฒนาความสามารถการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

2.2 เพื่อศึกษาอัตราพัฒนาการในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง มีการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง มีอัตราพัฒนาการระหว่างเรียนในด้านการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น

3.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง มีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยระดับมาก

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 **ประชากร** คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าแหวน จังหวัดลำปาง 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน โดยจัดห้องเรียนให้มีนักเรียนร่วมกันแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

4.1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าแหวน จังหวัดลำปาง 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน โดยใช้การสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากจากห้องที่ผู้วิจัยดำเนินการสอน 2 ห้องเรียน จัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรองซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้วิจัยเอง

4.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 **ตัวแปรต้น** คือ วิธีการสอนการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.2.2 **ตัวแปรตาม** คือ ความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมายและขอบเขตดังนี้

5.1 ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านคำ ล้วน มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านมาสรุปประเด็นสำคัญ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นแนวคิดแนวปฏิบัติ

5.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะ เหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ หรือปัญหาของเรื่อง หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเพื่อตัดสินใจนำไปสู่ข้อสรุปอย่างเหมาะสม

5.3 ความสามารถในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนโดยใช้ภาษาสื่อความหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด โดยพิจารณาจากการเขียนเนื้อเรื่อง การลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง ไวยากรณ์ และกลไกการเขียน

5.4 หนังสือนิทานร้อยกรอง หมายถึง หนังสือนิทานที่ใช้รูปแบบการแต่งคำประพันธ์เป็นบทร้อยกรอง คือกลอนสี่ และกาพย์ยานี 11 จำนวน 10 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนิทานอีสปและนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มาเรียบเรียงโดยคงเค้าโครงเรื่องของเรื่องเดิมไว้ มีภาพประกอบสวยงาม

5.5 อัตราพัฒนาการ หมายถึง ระดับการเปลี่ยนแปลงความรู้เดิมของนักเรียนในด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยให้ก้าวหน้าขึ้น หลังการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

5.6 ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย หลังการใช้หนังสือนิทานร้อยกรอง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 ได้แนวทางในการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยที่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6.3 ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานร้อยกรองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2